

POSLOVNO-KOMERCIALNA ŠOLA CELJE
Poklicna in strokovna šola

PRAVNA UREDITEV MATURE

Avtorica:
Jasmina PODLESNIK, 2. č PTI

MENTOR:
Dr. Božidar Veljković, prof. pol.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2007

POSLOVNO-KOMERCIALNA ŠOLA CELJE
Poklicna in strokovna šola

PRAVNA UREDITEV MATURE

Avtorica:
Jasmina PODLESNIK, 2. č PTI

MENTOR:
Dr. Božidar Veljković, prof. pol.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2007

KAZALO

POVZETEK	2
1 UVOD	3
1.1 Namen naloge in opis področja	3
1.2 Cilji raziskovalne naloge	4
1.2.1 Cilji teoretičnega dela naloge	4
1.3 Uporabljene metode dela	4
1.4 Hipoteze	5
1.4.1 Opredelitev hipotez	5
2 TEORETIČNI DEL	6
2.1 opredelitev bistvenih prvin pravne ureditve mature	6
2.1.1 Splošne in uvodne opombe	6
2.2 Pravna ureditev zaključnega izpita izpit in maturo	6
2.2.1 Pojem mature	6
2.2.2 Splošna matura	6
2.2.3 Poklicna matura	7
2.2.4 Opravljanje mature	7
2.2.4.1 Maturitetni predmeti	7
2.2.4.2 Predmeti izbirnega dela splošne mature	7
2.2.4.3 Predmeti skupnega dela poklicne mature	8
2.2.4.4 Predmeti izbirnega dela poklicne mature	8
2.2.4.5 Ravni zahtevnosti mature	8
2.2.4.6 Maturitetni organi in Državni izpitni center	9
2.2.4.7 Določitev katalogov za splošno maturo	9
2.2.4.8 Določitev katalogov za poklicno maturo	9
2.3 Opravljanje mature	10
2.3.1 Priprava na maturo	10
2.3.2 Pravica do opravljanja mature	10
2.3.3 Ocenjevanje znanja	10
2.3.4 Pisni izpit	10
2.3.5 Splošni uspeh pri maturi	11
2.3.6 Opravljena poklicna matura	11
2.4 Sprejetje novega zakona	11
2.3.6.1.1 a) V DS opozorili na dileme ob sprejemanju zakona o maturi	12
2.3.7 Spremenjen pravilnik o maturi leta 2002	12
2.3.8 Poklicna matura v letu 2002	13
2.3.9 Srednješolci na zrelostnem izpitu 2002	14
3 PRAKTIČNI DEL	16
3.1 anketni vprašalnik	16
3.2 analiza zbranih podatkov	17
4 OVREDNOTENJE HIPOTEZ	25
5 ZAKLJUČEK	26
6 LITERATURA IN VIRI	27
7 PRILOGE	28

POVZETEK

Matura je državni izpit, ki ga mora opraviti vsak dijak štiriletnega tehniškega ali gimnazijskega programa. Od leta 2001 je postala edini glavni usmerjevalec pri vpisu v nadaljnji univerzitetni študij. Dijaki tehniških šol tako postanejo prikrajšani za želeni študij, ker nimajo splošne mature. Tudi tu obstaja možnost, saj lahko vsi ti dijaki opravijo maturitetni tečaj. In zakaj dve različici mature? Minister za šolstvo in šport odgovarja na vprašanje v časniku Delu tako, da je to zaradi novih delovnih mest. Dijaki so tisti, ki te novosti najbolj občutijo. Sedaj se nam obeta novi zakon o maturi. Upam, da bo boljši tako za dijake tehniških šol in kot gimnazij.

Ključne besede: matura, šolska zakonodaja

1 UVOD

1.1 Namen naloge in opis področja

Zakon matura opredeljuje kot državni izpit. Kandidati s *splošno matura* dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov in programov maturitetnega tečaja, ter usposobljenost za univerzitetni študij. Z opravljeno matura kandidat pridobi srednjo izobrazbo. Splošna matura se opravlja iz petih predmetov, od tega iz treh obveznih in dveh izbirnih. Obvezni oz. skupni predmeti splošne mature so slovenščina, tuji jezik in matematika. S *poklicno matura* pa kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicnega tečaja, ter usposobljenost za visokošolski študij.

Poklicna matura je oblika zaključnega izpita, z njo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo, opravlja pa se iz štirih predmetov (dveh obveznih in dveh izbirnih). Obvezna predmeta skupnega dela poklicne mature sta slovenščina in izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta. Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost, je v šolah z italijanskim učnim jezikom namesto slovenščine italijanščina, na območjih, kjer živi madžarska narodna skupnosti, pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino.

Za pripravo in izvedbo mature bodo skrbeli maturitetni organi in Državni izpitni center. Zakon bo uredil opravljanje mature in varstvo pravic kandidatov, tajnost maturitetnih gradiv ter zbiranje in varstvo osebnih podatkov.

Na kratko sem opisala obstoječi zakon. Moj cilj in namen v tej nalogi pa je raziskava zakona, ki je bil v veljavi pred tem. Kot vemo, je bila nekoč matura enaka za poklicno-tehniške šole in gimnazije. Moj cilj je raziskati slabosti in prednosti današnjega zakona ter kaj bo prinesel nov zakon, katerega ministrstvo obljublja v naslednjih letih.

1.2 Cilji raziskovalne naloge

1.2.1 Cilji teoretičnega dela naloge

Za pridobivanje teoretičnih znanj in izhodišč o navedeni problematiki moramo predhodno realizirati spodnje cilje:

- Predstaviti in razčleniti današnji zakon o maturi.
- Prikazati njegove slabosti in prednosti.
- Predstaviti in razčleniti stari zakon o maturi.
- Prikazati njegove slabosti in prednosti.
- Zdajšnji zakon primerjati s prejšnjim in poiskati temeljne primerjave.
- Povzeti članek doktorja Milana Zvera, ministra za šolstvo in šport, ter njegovo mnenje o prihodnosti mature.

1.3 Uporabljene metode dela

V teoretičnem delu sem uporabila različne sekundarne vire podatkov, ki smo jih pridobili iz Uradnega lista, ter drugih virov v zakonodaji šolstva.

Iz teh virov sem prišla do osnovnih spoznanj s področja o zakonodaji mature, pomembnosti poznavanja in upoštevanja sprememb ter ugotovitev različnih ljudi, ki so preučevali zakon o maturi.

Postavila sem si tudi osnovne hipoteze o problemih, ki jih želimo raziskati. Z metodo kompilacije smo povzele opazovanja, spoznanja ter sklepe in rezultate drugih avtorjev.

Raziskovalni del naloge temelji tudi na metodi spraševanja dijakov zaključnih letnikov celjskih srednjih šol. Z izvedbo spraševanja smo izbrali podatke, s pomočjo katerih sem analizirala problem zdajšnjega zakona o maturi in utemeljila hipoteze.

Anketni vprašalnik sem razdelila 300 dijakom zaključnih letnikov srednjih šol v Celju. Vprašalnik pa sem odposlala tudi doktorju Milanu Zveru, ministru za šolstvo in šport, ter predsedniku vlade Janezu Janši in nekdanjemu ministru za šolstvo in šport Slavku Gabru.

1.4 Hipoteze

1.4.1 Opredelitev hipotez

- Hipoteza 1: Različna vrednotenja mature vplivajo na vpis v programe.
- H 2: Za gimnazije se odločajo dijaki po končani osnovni šoli zaradi prihodnosti in možnosti študija.
- H 3: Dijaki na poklicno-tehniških šolah nimajo enakih možnosti za smeri zelenega študija po končanem srednješolskem izobraževanju.
- H 4: Če damo dijakom gimnazij in tehniških šol pri opravljanju zaključnega izpita enake pogoje, se bo vpis na gimnazijah zmanjšal.
- H 5: Če bi bila matura za vse enakovredna, bi se povečal vpis na univerze.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 *opredelitev bistvenih prvin pravne ureditve mature*

2.1.1 *Splošne in uvodne opombe*

Vsak se enkrat znajde pred življenjsko odločitvijo, kam naprej. Veliko bodočih študentov je tudi letos pred odločitvijo, kam se bodo vpisali, kaj bodo počeli v življenju in kako bodo našli poklic, za katerega se bo izkazalo, da ga bodo z veseljem opravljali. Vendar izbira ni enostavna, saj so pri vpisih umejitve, ki jih določa današnja zakonodaja.

Ena izmed omejitev je tudi ločevanje splošne in poklicne mature. Kako naj štirinajst- ali petnajstletnik ve, kaj bi počel v življenju in se temu primerno odloči za program po osnovni šoli? Ali naj bo to gimnazija ali ena iz med tehniških smeri? Menim, da se otrok, ki mu je že prvi korak sprememba okolja, ne more odločiti, kaj bi ali bo počel ...nekoč.

Nekdo se je odločil za gimnazijo, opravil vsa štiri leta in se vpisal naprej z željo, da nima, ker je pač gimnazijec, nobenih umejitev. Vendar se je zmotil, kajti nekatere fakultete zahtevajo praktične vaje iz raznih strok, ki pa jih gimnazijec v štirih letih ni mogel pridobiti. Na drugi strani pa je nekdo, ki se je po osnovni šoli vpisal na tehniško šolo in jo tudi uspešno zaključil. V tem času je spoznal, kaj bo počel v življenju, vendar je tu druga ovira, saj se šole s tehniško smerjo zaključijo s poklicno maturo.

V raziskovalni nalogi bom skušala najti odgovor na vsa ta vprašanja in predstaviti zakonodajo o maturi.

2.2 *Pravna ureditev zaključnega izpita izpit in matrule¹*

2.2.1 *Pojem mature*

Z zakonom je določena vsebina splošne in poklicne mature. Matura je pravica in obveznost dijakov in dijakinj ter drugih kandidatov in kandidatk za opravljanje mature oziroma maturitetnih izpitov.

2.2.2 *Splošna matura*

Splošna matura je državni izpit. S splošno maturo kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov, programom maturitetnega tečaja in usposobljenost za univerzitetni študij. Z opravljenjo maturo kandidat pridobi srednjo izobrazbo. Splošna matura se opravlja iz petih predmetov, od tega iz treh predmetov skupnega dela in dveh predmetov izbirnega dela. Kandidat lahko izbere tudi šesti maturitetni predmet, ki ga izbere iz izbirnega dela (v nadaljnjem besedilu: predmeti splošne mature)

¹ V tem poglavju predstavljam samo tiste člene zakona, ki se neposredno tičejo določanja položaja mature.

2.2.3 Poklicna matura

Poklicna matura je državni izpit.

S poklicno maturo kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicnega tečaja ter usposobljenost za visokošolski študij.

Poklicna matura je oblika zaključnega izpita. Z opravljeno poklicno maturo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo.

Poklicna matura se opravlja iz štirih predmetov, od tega iz dveh predmetov skupnega dela in dveh predmetov izbirnega dela .

2.2.4 Opravljanje mature

Kandidati opravljajo maturo pod enakimi pogoji.

Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili v izobraževalne programe usmerjeni z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih (poškodbe, bolezni) pa tudi drugim kandidatom, se lahko, glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje, prilagodi način opravljanja mature in način ocenjevanja znanja.

Pravila za izvajanje mature za kandidate s posebnimi potrebami in v utemeljenih primerih za druge kandidate določi minister, pristojen za šolstvo .

2.2.4.1 Maturitetni predmeti

Predmeti skupnega dela splošne mature so:

- slovenščina,
- tuj jezik in
- matematika.

Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost, je v šolah z italijanskim učnim jezikom predmet skupnega dela splošne mature namesto slovenščine italijanščina, na območjih, kjer živi madžarska narodna skupnost, pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino.

Predmeti skupnega dela splošne mature so obvezni za vse kandidate. Tuje jezike kot predmet skupnega dela splošne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne maturitetne komisije za splošno maturo v soglasju s senati univerz in samostojnih visokošolskih zavodov.

2.2.4.2 Predmeti izbirnega dela splošne mature

Predmete izbirnega dela splošne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne komisije za splošno maturo v soglasju s senati univerz in samostojnih visokošolskih zavodov izmed predmetov, ki se poučujejo v gimnaziji in so podlaga za visokošolski študij na več znanstvenih, umetniških ali strokovnih študijskih področjih.

Kandidat se ob prijavi k splošni maturi odloči, iz katerih predmetov bo opravljal splošno maturo, v skladu z izbirnimi pravili, določenimi z Maturitetnim izpitnim katalogom za splošno maturo.

2.2.4.3 Predmeti skupnega dela poklicne mature

Predmeti skupnega dela poklicne mature so:

- slovenščina,
- izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta.

Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost, je v šolah z italijanskim učnim jezikom predmet skupnega dela poklicne mature namesto slovenščine italijanščina, na območjih, kjer živi madžarska narodna skupnost, pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino. Predmeti skupnega dela poklicne mature so obvezni za vse kandidate. Temeljni strokovno-teoretični predmet kot predmet skupnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.

2.2.4.4 Predmeti izbirnega dela poklicne mature

Predmeti izbirnega dela poklicne mature so:

- matematika ali tuj jezik,
- izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine (v nadaljnjem besedilu: četrti predmet poklicne mature).

Tuje jezike kot predmet izbirnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne komisije za poklicno maturo. Četrti predmet poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje na predlog Državne komisije za poklicno maturo.

2.2.4.5 Ravni zahtevnosti mature

Izpiti iz posameznih maturitetnih predmetov se lahko opravljajo na osnovni in višji ravni zahtevnosti. Z njimi se ugotavlja širina in globina maturitetnega znanja. Z maturitetnim izpitnim katalogom se lahko omeji število maturitetnih izpitov, ki jih kandidat opravlja na višji ravni zahtevnosti.

2.2.4.6 *Maturitetni organi in Državni izpitni center*

Maturitetni organi in Državni izpitni center v skladu s svojimi pooblastili skrbijo za pripravo in izvedbo mature.

Maturitetni organi za splošno maturo so:

- Državna komisija za splošno maturo,
- državne predmetne komisije za splošno maturo,
- šolske maturitetne komisije za splošno maturo,
- šolske izpitne komisije za splošno maturo.

Maturitetni organi za poklicno maturo so:

- Državna komisija za poklicno maturo,
- državne predmetne komisije za poklicno maturo,
- šolske maturitetne komisije za poklicno maturo,
- šolske izpitne komisije za poklicno maturo.

2.2.4.7 *Določitev katalogov za splošno maturo*

Pri splošni maturi se ocenjuje znanje v obsegu in na način, kot ju opredeljujejo Maturitetni izpitni katalog za splošno maturo in predmetni izpitni katalogi za splošno maturo, ki jih določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne komisije za splošno maturo dve leti pred izvedbo splošne mature oziroma do začetka pouka v tretjem letniku. Predmetni izpitni katalogi morajo biti usklajeni z učnimi načrti.

Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje si pred določitvijo izpitnih katalogov iz prejšnjega odstavka pridobi mnenje Zavoda Republike Slovenije za šolstvo o njihovi usklajenosti z izobraževalnimi programi gimnazije in o pogojih za njihovo izvajanje ter mnenje najmanj dveh recenzentov, od katerih je eden visokošolski, drugi pa srednješolski učitelj.

2.2.4.8 *Določitev katalogov za poklicno maturo*

Pri poklicni maturi se ocenjuje znanje v obsegu in na način, kot ju opredeljujejo Maturitetni izpitni katalog za poklicno maturo in predmetni izpitni katalogi za poklicno maturo. Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje določa predmetne izpitne kataloge za splošnoizobraževalne predmete pri poklicni maturi in Maturitetni izpitni katalog za poklicno maturo na predlog Državne komisije za poklicno maturo. Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje določa predmetne izpitne kataloge za strokovno-teoretične predmete poklicne mature. Maturitetni izpitni katalogi morajo biti sprejeti dve leti pred izvedbo poklicne mature oziroma do začetka pouka v tretjem letniku.

2.3 *Opravljanje mature*

2.3.1 *Priprava na maturo*

Priprava na splošno maturo poteka v okviru izobraževalnih programov gimnazij in v okviru maturitetnega tečaja, v skladu z zakonom, ki ureja gimnazije.

Priprava na poklicno maturo poteka v okviru izobraževalnih programov za pridobitev srednje strokovne izobrazbe ali v okviru poklicnega tečaja, v skladu z zakonom, ki ureja strokovno izobraževanje.

V zaključnem letniku lahko priprava na izpite, ki jih dijaki lahko opravljajo na različnih ravneh zahtevnosti, poteka v ločenih skupinah.

2.3.2 *Pravica do opravljanja mature*

Splošno maturo lahko opravlja kandidat po uspešno končanem četrtem letniku gimnazije ali po uspešno opravljenem maturitetnem tečaju.

Splošno maturo lahko opravlja tudi, kdor ne izpolnjuje pogojev iz prejšnjega odstavka, če je ali bo v letu, v katerem bo opravljal maturo, dopolnil najmanj 21 let.

Poklicno maturo lahko opravlja, kdor je uspešno končal zadnji letnik izobraževalnega programa za pridobitev srednje strokovne izobrazbe ali je opravil mojstrski izpit, oziroma kdor je uspešno končal četrti letnik gimnazije in opravil poklicni tečaj.

2.3.3 *Ocenjevanje znanja*

Ocenjevanje znanja pri posameznem predmetu poteka z izpitom. Izpit se opravlja pisno, pisno in ustno, pisno in praktično, pisno, ustno in praktično, samo praktično, ali kot izpitni nastop. Oblike opravljanja izpitov določa predmetni izpitni katalog.

Kot praktičen del maturitetnega izpita se lahko štejejo vaje, seminarske naloge, storitev, izdelek oziroma druge oblike predpisane s predmetnim izpitnim katalogom.

Podrobnejša določila o opravljanju in o ocenjevanju izpita oziroma posameznih delov izpita določi minister.

2.3.4 *Pisni izpit*

Pisni izpit iz posameznega predmeta opravljajo vsi kandidati istega dne ob istem času.

Državna komisija za splošno maturo na predlog državnih predmetnih komisij za splošno maturo določi v posameznem izpitnem roku iste izpitne komplete.

Državna komisija za poklicno maturo na predlog državnih predmetnih komisij za poklicno maturo določi v posameznem izpitnem roku iste izpitne komplete za vse kandidate pri splošno-izobraževalnih predmetih.

Na predlog Centra Republike Slovenije za poklicno izobraževanje določi navodila za pripravo izpitnih kompletov za vse kandidate pri strokovno teoretičnih predmetih Državna komisija za poklicno maturo.

Državna komisija za poklicno maturo lahko določi v posameznem izpitnem roku iste izpitne komplete za vse kandidate pri strokovno-teoretičnih predmetih.

2.3.5 Splošni uspeh pri maturi

Splošni uspeh pri maturi se izraža v točkovni lestvici na podlagi ocen pri vseh predmetih mature na način, ki ga določi minister na predlog Državne komisije za poklicno maturo in Državne komisije za splošno maturo.

Če kandidat pri splošni maturi uspešno opravi tri izbirne predmete, se v splošnem uspehu pri splošni maturi upoštevata dva najbolje ocenjena izbirna predmeta. Pozitivna ocena tretjega izbirnega predmeta pa ne more nadomestiti negativne ocene prvega ali drugega izbirnega predmeta.

Ocene za posamezne predmete kandidata pri poklicni maturi določi šolska maturitetna komisija za poklicno maturo na podlagi meril za določitev ocen za posamezen predmet.

38. člen

(opravljena splošna matura)

Kandidat je opravil splošno maturo, če je pri vseh maturitetnih predmetih dosegel pozitivno oceno.

Kandidat, ki je pri enem izmed obveznih predmetov na osnovni ravni zahtevnosti dosegel najmanj 80 % točk, potrebnih za pozitivno oceno, je pri tem predmetu pozitivno ocenjen, če je pri ostalih predmetih, iz katerih je opravljal maturo, ocenjen pozitivno in je vsaj pri dveh izmed njih dosegel najmanj oceno dobro (3).

Kandidat, ki je pri enem izmed izbirnih predmetov na osnovni ravni zahtevnosti dosegel najmanj 80 % točk, potrebnih za pozitivno oceno, je pri tem predmetu pozitivno ocenjen, če je pri ostalih predmetih, iz katerih je opravljal maturo, ocenjen pozitivno in je vsaj pri enem izmed njih dosegel najmanj oceno dobro (3).

2.3.6 Opravljena poklicna matura

Kandidat je opravil poklicno maturo, če je pri vseh maturitetnih predmetih dosegel pozitivno oceno.

Ne glede na prejšnji odstavek, šolska maturitetna komisija za poklicno maturo kandidatu, ki je pri enem predmetu dosegel vsaj 80% točk, potrebnih za pozitivno oceno, določi oceno tega izpita zadostno (2), če je pri vsakem od preostali predmetov dosegel oceno najmanj dobro (3).

2.4 Sprejetje novega zakona

Leta 2003 v mesecu januarju so poslanci sprejeli zakon o maturi, ki določa vsebino splošne in poklicne mature, pravice in obveznosti kandidatov za opravljanje mature, sestavo in pristojnosti maturitetnih organov ter postopek in način opravljanje zrelostnega izpita.

Maturitetni zakon je sprejet. Vlada je zakon v parlamentarni postopek vložila že leta 1995, po več letih čakanja na začetek obravnave pa je DZ prvo branje opravil leta 1999.

Matura se je v tem času, kot je med torkovo drugo obravnavo zakona pojasnil minister za šolstvo, znanost in šport Slavko Gaber, razvijala na osnovi zgolj temeljnih določb v drugih zakonih in ob temeljiti obdelavi v pravilniku. Eksternost kot dopolnitev ocenjevanja v šolah

se je v zadnjem desetletju izkazala kot primerna dopolnitev oziroma celota za ocenjevanje dosežkov v izobraževalnem sistemu, je dejal minister Gaber.

Zakon splošno in poklicno maturo opredeljuje kot državni izpit. Kandidati s splošno maturo dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov in programov maturitetnega tečaja, ter usposobljenost za univerzitetni študij. Z opravljeno maturo kandidat pridobi srednjo izobrazbo. Splošna matura se opravlja iz petih predmetov, od tega iz treh "obveznih" in dveh izbirnih. S poklicno maturo pa kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicnega tečaja ter usposobljenost za visokošolski študij. Poklicna matura je oblika zaključnega izpita, z njo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo, opravlja pa se iz štirih predmetov (dveh obveznih in dveh izbirnih). Obvezni oz. skupni predmeti splošne mature so slovenščina, tuji jezik in matematika, predmeti skupnega dela poklicne mature pa slovenščina in izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta. Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost, je v šolah z italijanskim učnim jezikom namesto slovenščine italijanščina, na območjih, kjer živi madžarska narodna skupnost, pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino.

2.3.6.1.1 a) V DS opozorili na dileme ob sprejemanju zakona o maturi

Predstavnik interesov vzgoje in izobraževanja v državnem svetu (DS) Zoltan Jan je dopoldne v parlamentu pripravil posvet s predstavniki tega področja, na katerem so se med drugim dogovorili o nadaljnjem sodelovanju. V razpravi o zakonih s področja šolstva, ki so že v zakonodajnem postopku, pa so predvsem opozorili na dileme, ki se pojavljajo ob predlogu zakona o maturi. Sklicatelj sestanka, državni svetnik Jan, je opozoril, da v javnosti negativno odmeva predvsem sistem možnosti preverjanja ocenjevanja na maturi, predstavniki volilne baze s področja vzgoje in izobraževanja pa so opozorili, da je matura postala predvsem selekcijski faktor vpisa na univerzo, kar ima številne negativne posledice. Koncept mature oziroma stopnja njene zahtevnosti pa je po mnenju nekaterih prehuda.

2.3.7 Spremenjen pravilnik o maturi leta 2002

V soboto je začel veljati spremenjeni in dopolnjeni pravilnik o maturi, z nekaj določili, ki jih je uveljavil pravilnik o poklicni maturi 8. decembra lani. Oba pravilnika določata, da lahko kandidati, ki so opravili poklicno maturo, se nanjo prijavili ali izpolnjujejo pogoje za njeno opravljanje, opravljajo še izpit iz maturitetnega predmeta, če se ta upošteva pri vpisu v univerzitetni študijski program oziroma je pogoj zanj. Kandidat se mora k izpitu iz maturitetnega predmeta prijaviti 60 dni pred začetkom spomladanskega in najkasneje 30 dni pred začetkom jesenskega izpitnega roka. Iz pravilnika o maturi se je črtala določba, da tisti, ki niso končali zaključnega letnika katerekoli smeri oz. programa štiriletnega srednjega izobraževanja ali maturitetnega tečaja, opravljajo preizkus znanja, s katerim dokažejo, da obvladajo najpomembnejša znanja štiriletne srednje šole. Na podlagi tega preizkusa so lahko pred novim pravilnikom kandidati namreč opravljali maturo. Iz Ministrstva za šolstvo so sporočili, da je bilo uspešnih kar 90 odstotkov dijakov, ki so letos maturo opravljali prvič. 235

dijakov pa bodo posebej pohvalili, ker so na maturi dosegli od 30 do 34 točk. Uspešno opravljena matura za večino dijakov pomeni konec skrbi. Sicer pa se je spomladanskega roka mature udeležilo 8303 kandidatov, poklicne mature pa 10.259, od tega 8343 dijakov in 1912 odraslih.

V primerjavi s prejšnjimi leti se je povečalo tudi število zelo uspešnih dijakov: vse možne točke je na letošnji maturi zbralo 16 dijakov, 235 pa jih je doseglo izreden šolski uspeh (najmanj 30 doseženih točk), za katerega bodo prejeli tudi pohvalo. Rezultati mature, ki je bila letos izvedena osmič, precej odstopajo od rezultatov matur v preteklih letih, zato so z njeno izvedbo, potekom in rezultati izjemno zadovoljni, je na novinarski konferenci povedal direktor DIC Darko Zupanc. **Malo o statistiki**. Kandidati so maturo opravljali iz 36 predmetov, skupaj pa je bilo izvedenih 42.282 izpitov. 1174 zunanjih ocenjevalcev je ocenilo 85.893 izpitnih pol, na srednjih šolah pa so izvedli 27.055 ustnih izpitov in ocenili 10.766 seminarskih nalog. DIC je poleg tega izvedel še 30 preizkusnih in diferencialnih izpitov za vpis na univerzi ter 33 dodatnih maturitetnih izpitov. Letošnji "zlato maturanti" pa prihajajo iz 43 šol iz 31 slovenskih krajev, 16 najbolj uspešnih pa iz 13 šol iz devetih krajev.

Neuspešne čaka jesenski rok

Dijaki, ki na maturi niso bili uspešni, bodo lahko ponovno poskusili na jesenskem maturitetnem roku, za katerega se morajo prijaviti najkasneje do 30. julija. Jesenski rok bo potekal med 29. avgustom in 3. septembrom, do 6. septembra pa bodo šole izvajale ustne izpite. Kandidati z eno ali dvema negativnima ocenama bodo opravljali popravne izpite iz negativno ocenjenih predmetov, kandidati s tremi ali več negativnimi ocenami pa bodo morali maturo v celoti opravljati še enkrat. Dijaki se lahko zoper izpitno oceno pritožijo do 18. julija, do takrat pa morajo tudi oddati morebitno zahtevo za vpogled v izpitno dokumentacijo.

2.3.8 Poklicna matura v letu 2002

Vsi dijaki, ki so se vpisali v prvi letnik strokovne srednje šole v šolskem letu 1997/1998, bodo v letu 2002 prvič opravljali poklicno maturo. Pravilnik o poklicni maturi je začel veljati 8. decembra, dejansko pa je bil v rabi že od šolskega leta 2000, ko so v nekaterih šolah že izvajali poskusno poklicno maturo. Poklicna matura je oblika zaključnega izpita, s katero se pridobi srednja strokovna izobrazba, vendar pa omogoča tudi nadaljevanje študija. Z dodatnim maturitetnim izpitom lahko namreč kandidat opravi tudi "navadno" maturo in se tako lahko vpiše na določeni univerzitetni študij. Svetovalka vlade Irena Bahovec je omenjeni pravilnik predstavila na nedavnem posvetu o poklicni maturi. Povedala je tudi, da imajo posamezniki s poklicno maturo, ki si želijo študirati, še vedno manj možnosti za uspeh kot kolegi z "navadno" maturo. Univerza ima namreč svojo avtonomijo in na študijske programe raje uvršča kandidate z opravljano klasično maturo.

Poklicno maturo bodo lahko opravljajo dijaki oz. kandidati, ki so uspešno opravili zaključni letnik izobraževanja za pridobitev srednje strokovne izobrazbe (izobraževalni programi srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja in poklicnega tečaja). V letu 2002 se bodo kandidati na poklicno maturo lahko prijavili do 2. aprila in opravljali spomladanski rok, ki se bo pričel 1. junija. Prijavili pa se bodo lahko tudi na jesenski in zimski rok. Matura bo sestavljena iz obveznega dela, t.j. materinega jezika, iz temeljnega strokovnega-teoretičnega predmeta, iz izbirnega dela, t.j. iz matematike ali tujega jezika, ter iz izpitne enote, ki bo sestavljena iz izdelka ali storitve, seminarske naloge in iz zagovora. Materinščina, matematika in tuji jezik bodo sestavljeni iz ustnega in pisnega dela, pri strokovno-teoretičnih predmetih se bodo kandidati lahko odločili med ustnim in pisnim delom. Poklicna matura bo tudi bolj fleksibilna kot navadna matura. Kandidati jo bodo lahko opravljali tudi po delih, po vnaprej vloženi prošnji. Zbrali bodo lahko največ 100 točk, tako iz pisnih kot ustnih izpitov. Tisti, ki bodo zbrali vse maturitetne točke,

bodo dobili spričevalo s pohvalo. Neuspešni pa bodo dobili obvestilo o izpitih, ki so jih opravili in jim jih ne bo potrebno opravljati ponovno.

Država bo v kratkem imenovala državno izpitno komisijo ter predmetne izpitne komisije, ki bodo pripravljale pisne izpite za posamezno izobraževalno enoto. Na šolah pa bodo morali imenovati izpitne odbore in šolske predmetne komisije. Na letošnjem spomladanskem roku mature je od 8346 kandidatov, ki so uspešno zaključili četrti letnik gimnazije in so maturo opravljali prvič, izpite opravilo 7829 kandidatov ali 93,81 odstotka, kar je nekaj več kot lani (91,51 odstotka). Na poklicni maturi pa je bilo od 10.054 kandidatov, ki so jo opravljali prvič v celoti, uspešnih 8781 kandidatov odstotka (lani 87,23 odstotka).

Minister Zver je poudaril, da zapleti z ukradenimi polami niso vplivali na verodostojnost rezultatov. Z uspehom so bili na šolah seznanjeni danes, do četrтка pa lahko vložijo vlogo za vpogled v rezultate. Na ministrstvu za šolstvo in šport so kljub znanim zapletom pri splošni maturi - odtujitvi tretje izpitne pole pri psihologiji in druge izpitne pole pri nemščini ter predčasnim razkritjem naslovov tem oziroma nalog pri drugi izpitni poli iz biologije - z dosežki zadovoljni. Kot je na poudaril minister **Milan Zver**, omenjeni zapleti niso vplivali na verodostojnost dobljenih rezultatov. Državni izpitni center kandidatom, ki so opravljali splošno maturo, omogoča vpogled v njihove rezultate tudi prek njihovih spletnih strani. Ti rezultati so sicer zgolj informativnega značaja - uradne rezultate in spričevalo bo kandidatom izročila njihova šola.

2.3.9 Srednješolci na zrelostnem izpitu 2002

Na srednjih šolah in drugih izobraževalnih organizacijah se je danes začel osrednji del letošnje mature - spomladanski rok mature in letos prvič spomladanski rok poklicne mature.

Na spomladanski rok za poklicno maturo se je prijavilo 13.546 kandidatov. Dijaki so opravljali pisne izpite iz tujih jezikov. Pisni izpit iz tujega jezika pri maturi je potekal od 9.00 do 12.50, pri poklicni maturi pa od 9. do 11. ure. K spomladanskemu roku mature se je letos prvič prijavilo 8647 kandidatov (lani 10.111) z 78 šol (lani 136), ki bodo maturo opravljali iz 36 različnih predmetov. Prvo izpitno polo - esej iz maternega jezika - so dijaki pisali že 6. maja, drugi del pisnega izpita iz maternega jezika (slovenščine, italijanščine ali madžarščine) pa bodo kandidati v skladu z maturitetnim koledarjem opravljali 3. junija. Ocenjevanje eseja že poteka.

Letošnji maturitetni koledar je podoben lanskemu. Pisni izpiti se bodo začeli danes, in sicer iz tujih jezikov, v ponedeljek, 3. junija, bodo dijaki pisali drugo izpitno polo iz maternega jezika, v sredo, 5. junija, matematiko, v petek, 7. junija, soboto, 8. junija, in ponedeljek, 10. junija, pa tuje jezike in druge izbirne predmete. Besedila za slušno preverjanje znanja bodo pri angleškem jeziku, tako kot prejšnja leta, predvajana na Radiu Slovenija.

Ustni izpiti bodo na vseh šolah v skladu z maturitetnim koledarjem od petka, 21. junija, do sobote, 29. junija. V času med pisnimi in ustnimi izpiti bodo dijaki nižjih letnikov imeli pouk oziroma različne dejavnosti in izbirne vsebine. Z uspehom na letošnji maturi bodo kandidati seznanjeni 15. julija.

Na spomladanski rok za poklicno maturo se je prijavilo 13.546 kandidatov s 118 srednjih šol in 36 drugih izobraževalnih organizacij. Kandidati bodo v začetku junija opravljali pisni izpit iz tretje izpitne enote, in sicer danes iz tujih jezikov, v četrtek, 6. junija, pa iz matematike. Prvo izpitno enoto poklicne mature, torej pisni izpit iz slovenščine, italijanščine ali madžarščine, bodo kandidati pisali 3. junija. Pisni izpiti iz strokovno-teoretičnih predmetov, ki predstavljajo drugo izpitno enoto, so predvideni za 7. in 8. junij. V okviru četrte izpitne

enote pa morajo dijaki opraviti seminarsko nalogo ali izdelek oziroma storitev in zagovor v skladu z izobraževalnim programom, v katerem opravljajo poklicno maturo.

Ustni izpiti bodo na šolah potekali od 10. do 29. junija. Šole bodo kandidate seznanile z uspehom na letošnji poklicni maturi v prvi polovici julija.

Dijak, ki bo opravil poklicno maturo, bo študij lahko nadaljeval na višjih in visokih strokovnih šolah. Če pa želi z opravljeno poklicno maturo nadaljevati študij na univerzi, torej na fakulteti, ki mu je to možnost omogočila v razpisnih pogojih, mora opraviti še dodatni maturitetni izpit. Prijavljenih je 847 takšnih dijakov. Največ jih bo opravljalo maturitetni izpit iz matematike in tujega jezika

.Podrobnejši maturitetni koledar, nekatere statistične podatke in druge informacije o maturi in ostalih dejavnostih Državnega izpitnega centra so na spletni strani .

3 PRAKTIČNI DEL

3.1 anketni vprašalnik

VPRAŠALNIK PRI RAZISKOVALNI NALOGI - ANKETA

Sem Jasmina Podlesnik in sem se v letošnjem letu odločila, da naredim raziskovalno nalogo na temo Pravna ureditev mature. Prosila bi vas, če mi odgovorite na naslednja vprašanja, katera bom uporabila pri nadaljnji raziskavi.

Lep pozdrav!

1) Ali različna matura (poklicna ali splošna) vpliva na odločanje dijakov pri vpisu v programe nadaljnjega študija?

- a) DA
- b) NE

2) Ali se za vpis na gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi odprtega pristopa vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanja?

- a) DA
- b) NE

3) Bi bilo dobro dati enake pogoje za vpis na višje, visoke in univerzitetne programe, vsem zaključnim letnikom maturantom, štiriletnega programa?

- a) DA
- b) NE

4) Ali vpliva na vašo odločitev za nadaljevalnega študija vaša srednja šola (gimnazija, tehnična šola) ?

- a) DA
- b) NE

5) Ste zadovoljni z zdajšnjo pravno ureditvijo mature (obstajata zakona o poklicni in posebej o splošni maturi), ki maturo deli na poklicno in splošno?

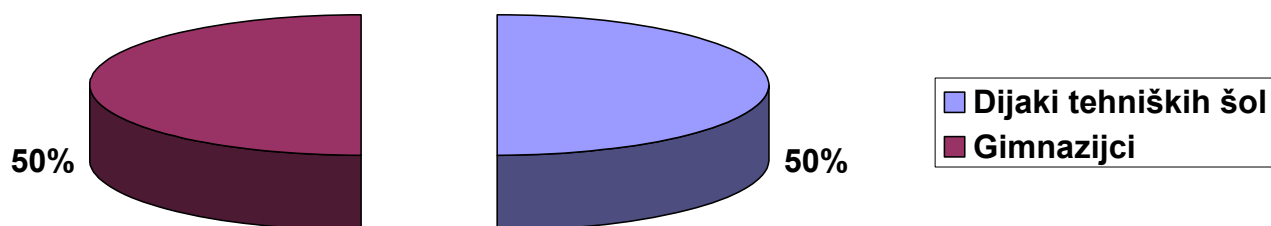
- a) DA
- b) NE

6) Katera smer srednješolske izobrazbe ste?

- a) tehniška
- b) gimnazijska

3.2 analiza zbranih podatkov

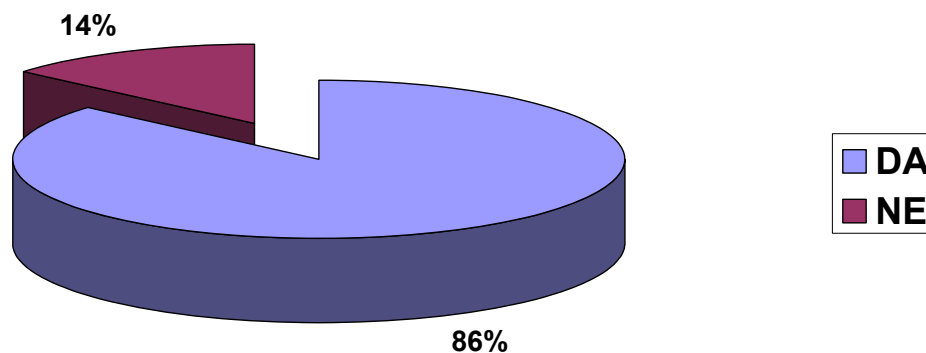
1. Katera smer srednje šole ste?

Graf št. 1

Anketirani so bili dijaki srednjih tehniških šol in gimnazij, in sicer dijaki zaključnih letnikov. Vseh anketirancev je bilo 200. Od tega 100 dijakov tehniških šol in 100 gimnazijcev. Pri nalogi nismo analizirale raziskovalnega vzorca glede na spol dijakov, saj smo mnenja, da v tej raziskavi spol anketiranih ni bistvenega pomena.

2. Ali različna matura (*poklicna ali splošna*) vpliva na odločanje dijakov pri vpisu v programe nadaljnjega študija?

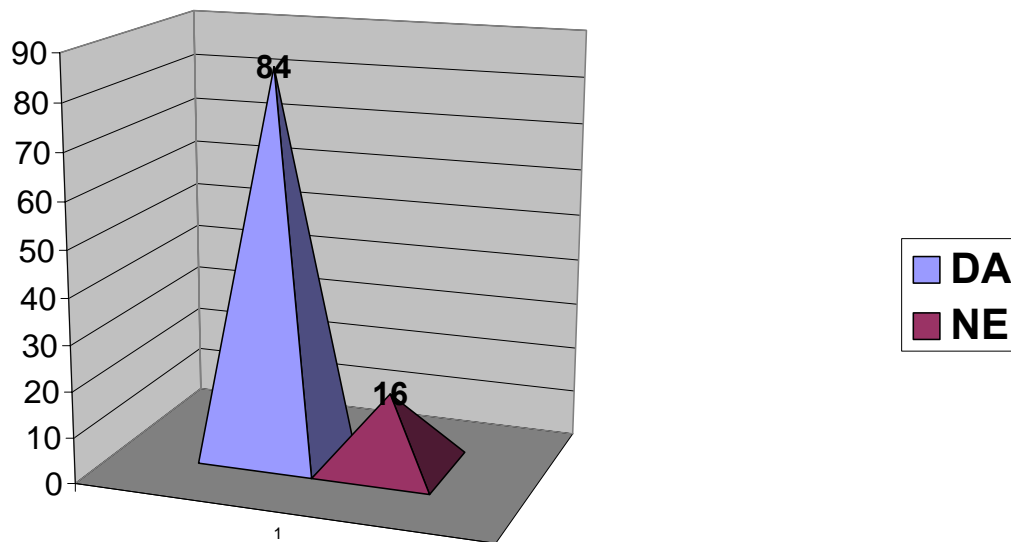

Graf št. 2

Sodeč po mnenju 86% anketiranih dijakov v Celjski regiji, različna matura vpliva na možnosti vpisa v programe nadaljnjega študija. V bistvu matura in njena vsebina, usmerjata, kam se bodo dijaki vpisovali na študij.

Gimnazijci

Ali različna matura (poklicna ali splošna) vpliva na odločanje dijakov gimnazij pri vpisu v nadaljnega študija?

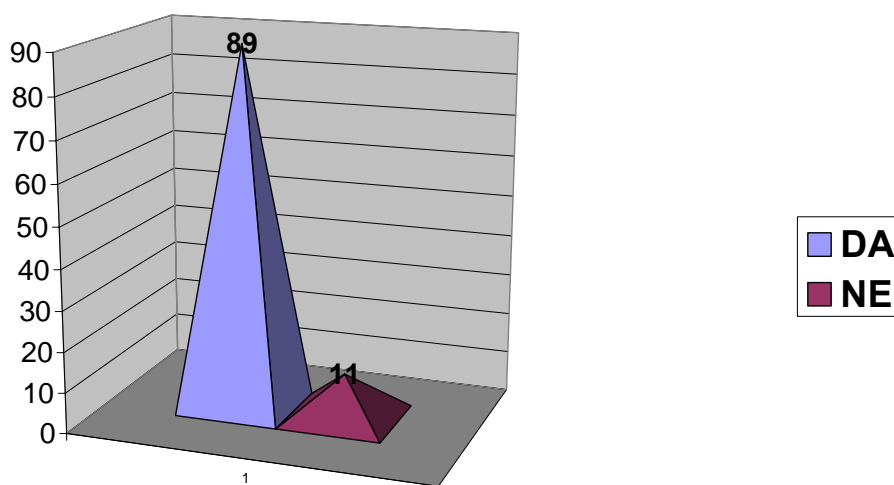

Graf št. 3

Kot je razvidno iz grafa št. 3, je 84% dijakov gimnazije mnenja, da učni program srednje šole in njej pripadajoča matura vplivata na njihovo nadaljnjo izbiro študija.

Dijaki tehniških šol

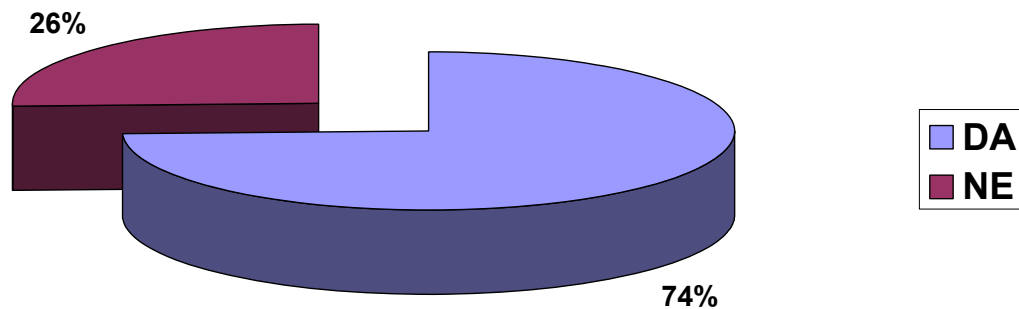
Ali različna matura (poklicna ali splošna) vpliva na odločanje dijakov tehniških šol pri vpisu v programe nadaljnega študija?

Graf. Št. 4

Kot je razvidno iz grafa št. 4, 89 % dijakov tehniških šol je mnenja, da učni program srednje šole in njej pripadajoča matura, vpliva na njihovo nadaljnjo izbiro študija.

3. Ali se za vpis na gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi odprtega pristopa k vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanja?

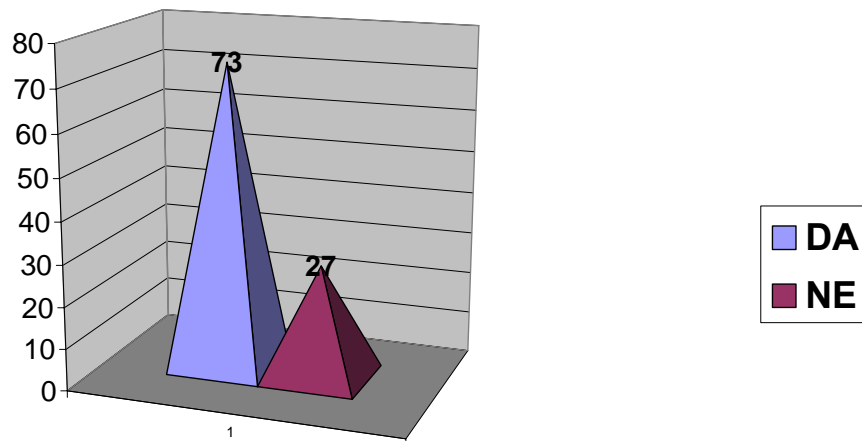

Graf. Št. 5

V Celjski regiji je 74 % dijakov srednjih šol štiriletnih programov mnenja, da se za vpis v gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi pristopa k vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanja.

Gimnazijci

Ali se za vpis na gimnazije gimnazijci odločajo predvsem zaradi odprtega pristopa vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanja?

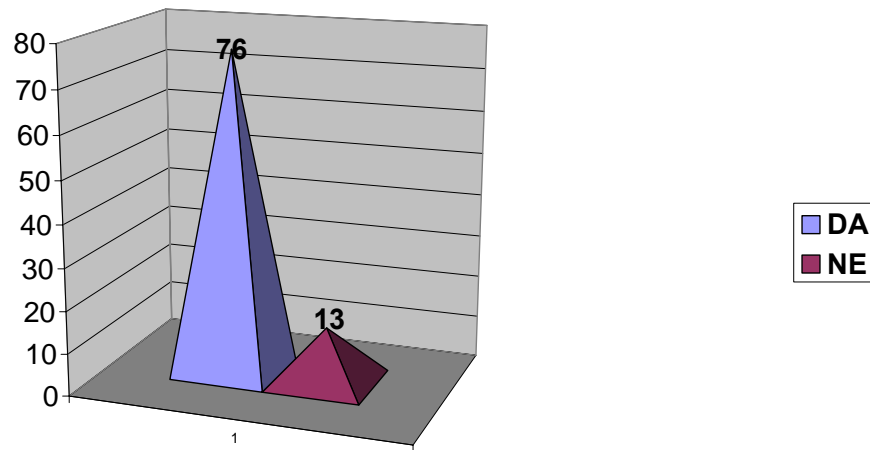

Graf. Št. 6

Kot kaže raziskava, se 73% gimnazijcev strinja, da se za vpis v gimnazije odločijo predvsem zaradi odprtega pristopa k vsem visokošolskim študijskim programom.

Dijaki tehniških šol

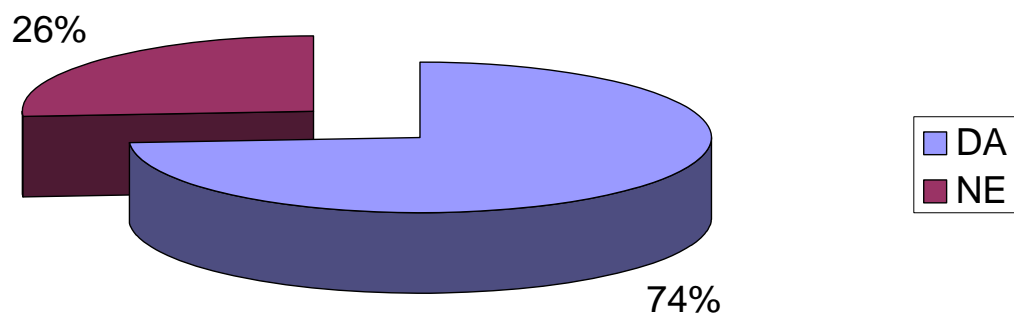
Ali se za vpis na gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi odprtega pristopa vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanje, kaj mislijo o tem dijaki tehniških šol?

Graf. Št. 7

Kot kaže raziskava, je 76% dijakov tehniških šol mnenja, da se za gimnazije odločijo predvsem zaradi odprtega pristopa k vsem visokošolskim študijskim programom.

4. Ali bi bilo dobro dati enake pogoje za vpis na višje, visoke in univerzitetne programe vsem zaključnim letnikom maturantom štiriletnega programa?

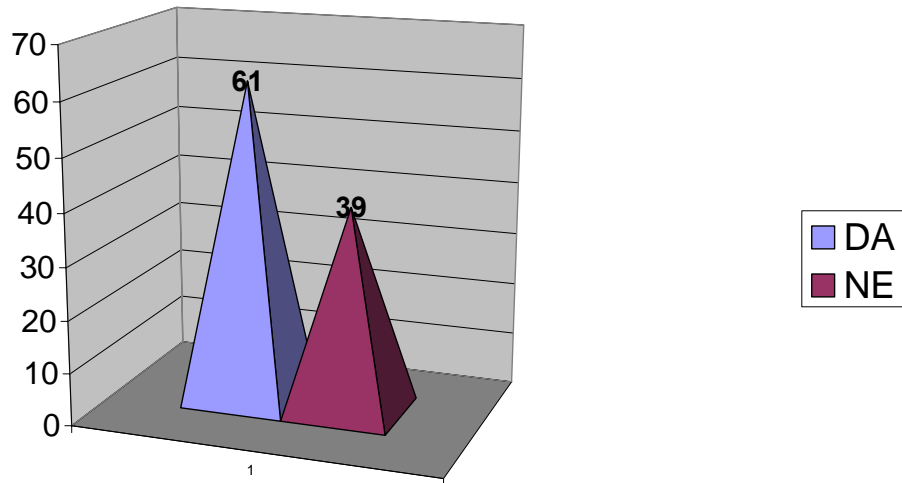

Graf. Št. 8

Na vprašanje, če bi bilo dobro dati enake pogoje, so dijaki srednjih tehniških šol in gimnazij odgovorili v 74 %, da in v 26 %, da ne.

Gimnazijci

Kaj gimnazijci menijo o enakih pogojih vsem zaključnim letnikom maturantom za vpis na študij?

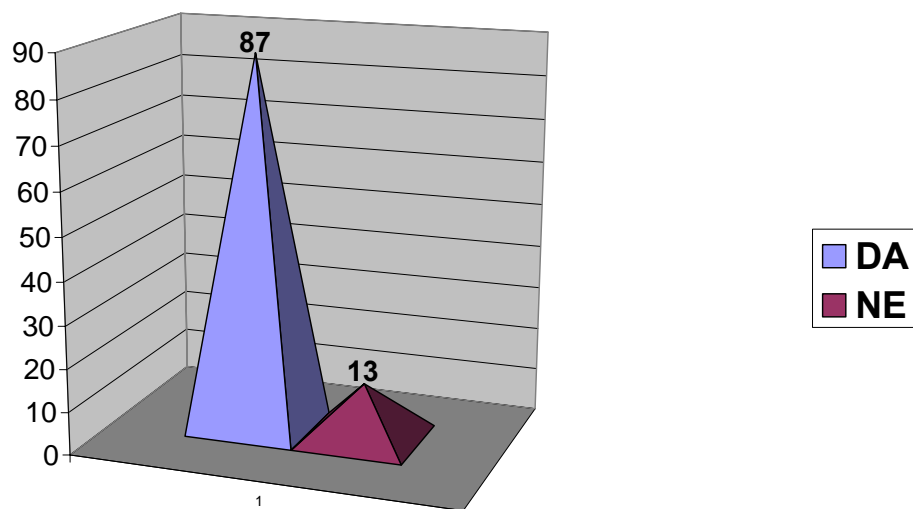

Graf. Št. 9

Zanimivo pa je, da se 61 % anketirancev strinja, da bi bilo dobro dati enake pogoje vsem dijakom in da se jih s to trditvijo ne strinja samo 39 %. Se pravi, da je več kot polovica mnenja, da bi bili enaki pogoji dobri.

Dijaki tehniških šol

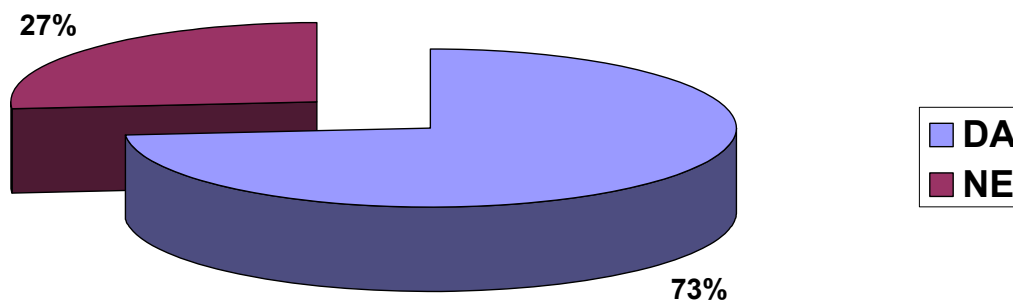
Kaj dijaki tehniških šol menijo o enakih pogojih vsem zaključnim letnikom maturantom za vpis na študij?

Graf. Št. 10

Tudi dijaki tehniških šol se skoraj v celoti strinjajo, da so za enake pogoje. Le 13% dijakov je mnenja, da ne bi bilo dobro dati enakih pogojev.

5. Ali na vašo odločitev za nadaljevalnega študija vpliva vaša srednja šola (gimnazija, tehniška šola)?

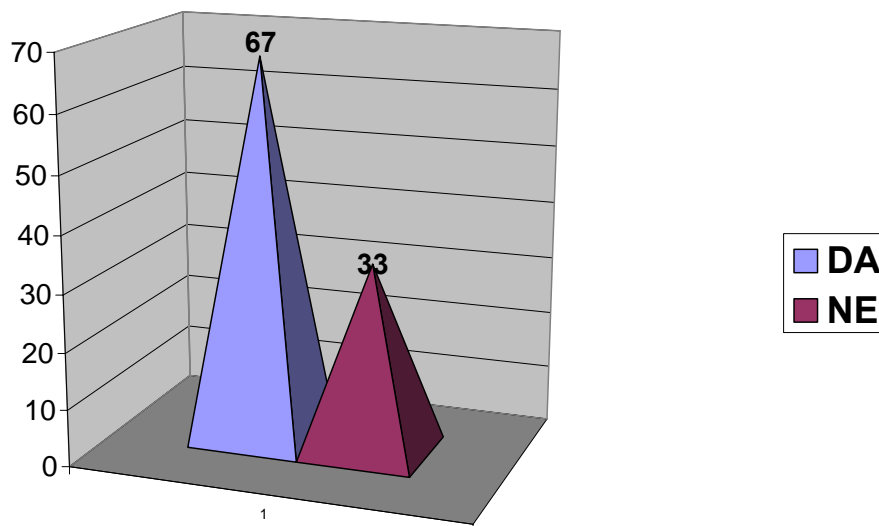

Graf. št. 11

Na vprašanje ali na odločitev za nadaljevalni študij vpliva njihova srednja šola, meni 73% dijakov, da vpliva in 27 %, da ne vpliva.

Gimnazijci

Vpliva na odločitev gimnazijcev za nadaljevalni študij tudi njihova srednja šola?

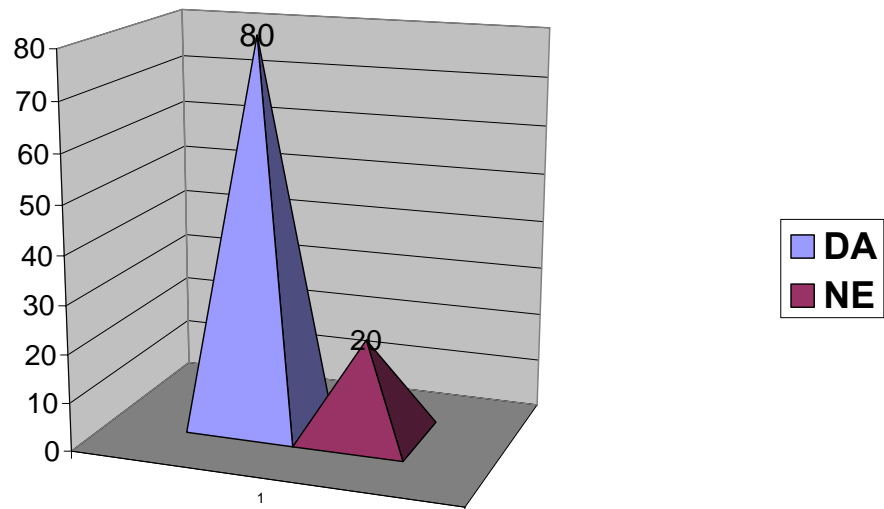

Graf. št. 12

Tudi 67% anketiranih gimnazijcev je mnenja, da na njihovo odločitev za nadaljnji študij vpliva srednja šola.

Dijaki tehniških šol

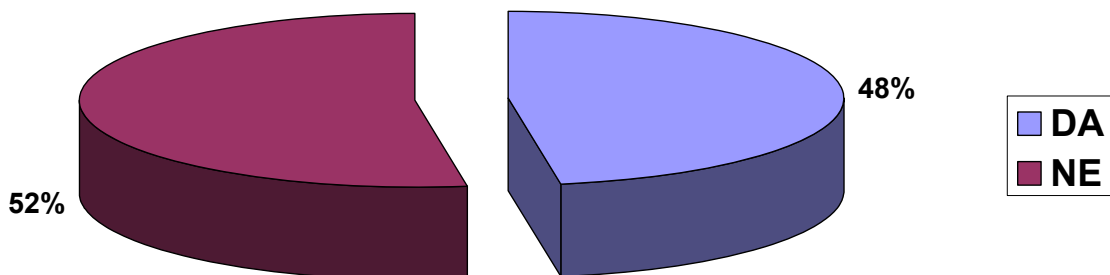
Vpliva na odločitev dijakov tehniških šol za nadaljevalni študij tudi njihova srednja šola?

Graf. št 13

Tudi 80 % dijakov s tehniških srednjih šol meni, da na njihovo odločitev vpliva njihova srednja šola, 20% dijakov pa je prepričanih v to, da na njihovo odločitev ne vpliva njihova srednja šola.

6. Ste zadovoljni z zdajšnjo pravno ureditvijo mature (obstajata zakona o poklicni in splošni maturi), ki maturo deli na poklicno in splošno?

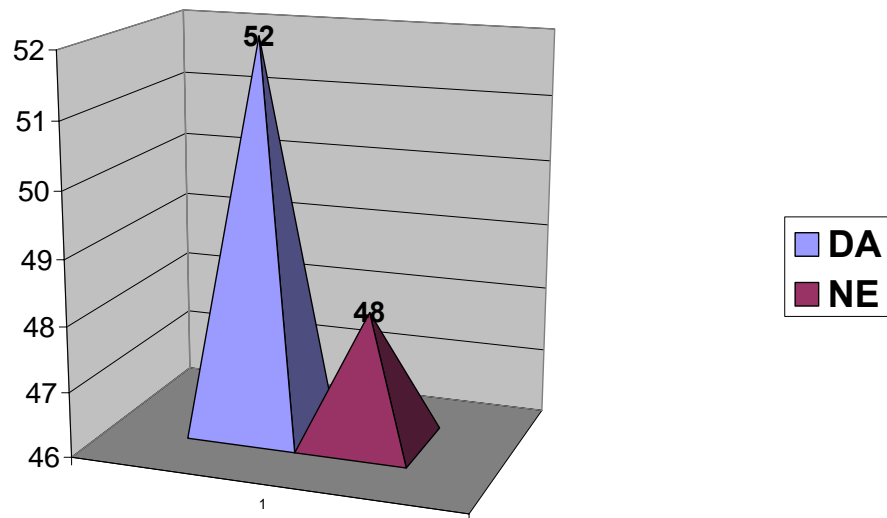

Graf. št. 14

Dijaki Celjske regije so mnenja, da današnji zakon ni dober in se z njim ne strinjajo. Tako meni 52 %, kar je dobra polovica. 48 % dijakov meni, da je današnji zakon o maturi dober.

Gimnazijci

So gimnazijci zadovoljni z današnjo pravno ureditvijo mature?

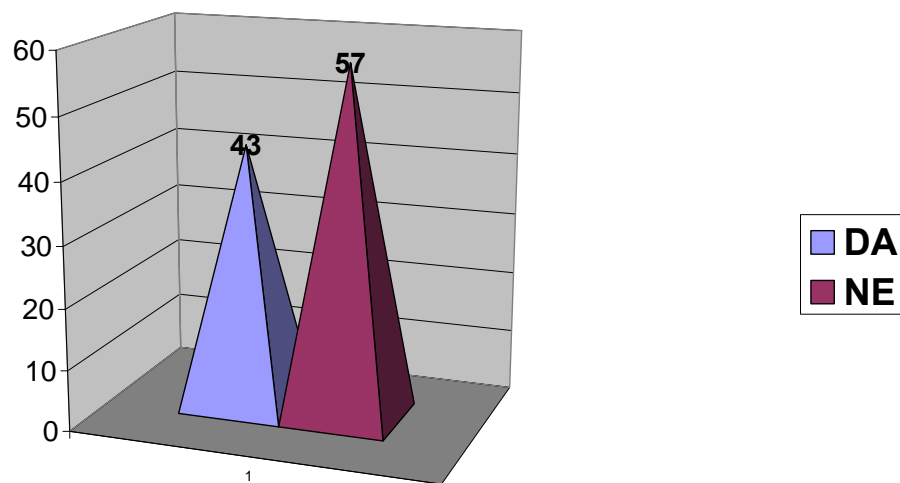

Graf. št. 15

Raziskava je pokazala, da je 52% gimnazijcev zadovoljnih z današnjim zakonom. S tem pa se ne strinja kar 48% dijakov ki smo jih anketiranih.

Dijaki tehniških šol

So dijaki tehniških šol zadovoljni z današnjo pravno ureditvijo mature?

Graf. št. 16

Raziskava je pokazala, da se kar 57% dijakov ne strinja z današnjim zakonom. Toda 43 % dijakov pa je mnenja, da je zakon dober.

4 OVREDNOTENJE HIPOTEZ

- **H 1 Različna vrednotenja mature vpliva na vpis v programe.**
- Hipoteza je potrjena. Je 86 % anketirancev je mnenja, da matura vpliva na vpis.

- **H2 Za gimnazije se odločajo dijaki, po končani osnovni šoli zaradi prihodnosti in možnosti študija.**
- Hipoteza je potrjena. Je 74 % anketirancev je mnenja, da se za gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi boljših vpisnih možnosti v nadaljevanju študija.

- **H 3 Dijaki na poklicno-tehniških šolah nimajo enakih možnosti za smeri zelenega študija po končanem srednješolskem izobraževanju.**
- Hipoteza je potrjena. Dijaki s poklicno maturo ne morejo na univerzitetne študije, razen pod določenimi pogoji.

- **H 4 Če damo enake pogoje dijakom gimnazij in tehniških šol, pri opravljanju zaključnega izpita, bo na gimnazijah padel vpis.**
- Hipoteza je potrjena. Je 73 % anketiran dijakov gimnazij mnenja, da so se odločili za gimnazijo zaradi boljših pogojev za študij.

- **H 5 Če bi bila matura za vse enakovredna, bi se povečal vpis na univerze.**
- Hipoteza je potrjena. Dijaki bi dobili enake možnosti za nadaljevalni univerzitetni študij.

5 ZAKLJUČEK

Za veliko dijakov v naši državi je matura velika obveznost. Minister za šolstvo in šport v svojih odgovorih obljublja tudi nove spremembe, če samo citiram njegove besede: *V okviru ministrstva delujejo tudi strokovne skupine, ki razmišljajo, kakšen naj bo šolski sistem v prihodnje in kako naj se prilagaja spremembam in zahtevam okolja. Tako denimo Komisija za prenovu mature išče odgovore, kakšna naj bi bila prihodnja matura. Možnost je tudi ena matura z dvema nivojema pri obveznih predmetih. Predvsem pa bi morala matura preveriti, ali je dijak dosegel cilje srednješolskega programa, ne pa odločati s številom točk pri vpisu na fakulteto z omejitvijo vpisa.* Ministrstvo nam obljublja nove zakone, novo maturo ...

V raziskavi sem spraševala za mnenje predvsem tiste, ki najbolj občutijo spremembe v šolstvu, torej dijaki. Dijaki so pokazali zanimanje za novo maturo. Predvsem z vprašanjem, ali so zadovoljni z današnjo pravno ureditvijo Zakona o maturi. Presenetilo me je, da niti polovica ni zadovoljna s tem zakonom. Seveda to posebej o občutijo tehniške šole na katerih imajo dijaki omejitve za univerzitetni študij. Prav v tem času se izpolnjujejo prijave za nadaljnji študij. Dijaki trepetajo in nekateri nimajo idej, kam naj gredo študirat? Nekateri so v dilemi, da ne bodo v življenju opravljali poklica, ki ga želijo opravljati, zaradi edine omejitve, splošne mature. Kot piše v članku, je minister uvedel dve različici mature zaradi novih služb, s tem pa dijakom prikrajšal njihov zeleni študij. Raziskava je pokazala, da minister razmišlja, o tem, da bi prišel na star sistem in na enotno maturo. Dijakom, ki so že študirajo a jih ta študij ne veseli, ta zakon ne bo nič koristil. Upamo lahko, da bo koristil generacijam, ki prihajajo za nami in se še ne zavedajo tega.

6 LITERATURA IN VIRI

- Pravilnik o poklicni maturi (Ur.l. RS, št. št. 99/2001)
- Navodila o izpitnem redu pri poklicni maturi (Ur.l. RS, št. 48/2002)
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o maturi /ZMat-A/ (Ur.l. RS, št. 115/2006)
- Pravilnik o obrazcu potrdila o opravljenem izpitu iz predmeta splošne mature (Ur.l. RS, št. 63/2003)

- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Uradni list RS, št. 12/96
- Pravilnik o obrazcu potrdila o opravljenem izpitu iz predmeta splošne mature (Ur.l. RS, št. 63/2003)
- Zakon o maturi (UL RS, št. 15/03)
- Pravilnik o poklicni maturi (UL RS, št. 99/01)
- Pravilnik o maturi (Uradni list RS, št. 50/93, 52/94, 20/95, 77/95, 1/96, 26/96, 5/97, 84/97, 32/98 in 2/02), neuradno prečiščeno besedilo
- www.mladina.si
- www.24ur.com
- Delo, 06.10.2006

7 PRILOGE

1. Odgovori ministra

Spoštovani gospod minister Milan Zver!

Sem Jasmina Podlesnik dijakinja Poslovno-komercialne šole v Celju. V mesecu oktobru sem zasledila v časniku Delo vaš intervju v prihodnosti zaključnega izpita oziroma mature. Članek me je zelo navdušil zato sem se odločila da v letošnjem letu naredim tudi raziskovalno nalogo na to temo. Moja raziskovalna naloga se imenuje Pravna ureditev mature. Zato bi vas prosila, če mi odgovorite na naslednja zastavljena vprašanja, katera mi bodo v veliko pomoč pri moji nadaljnji raziskavi.

Lep pozdrav!

VPRAŠALNIK

1) Ali se, po Vašem mnenju, za vpis na gimnazije dijaki odločajo predvsem zaradi odprtega pristopa vsem visokošolskim študijskim programom, ne pa toliko zaradi samega znanja?

Gotovo sta razloga za tak vpis oba, možnost odprtosti k vsem visokošolskim študijskim programom, pa tudi želja po čim več znanja. To je odvisno od posameznega učenca/dijaka: nekateri pojmujejo dejstvo, da so gimnazijci, tudi kot prestiž.

Vendar je med mladimi vse večje zavedanje, da je znanje pomembna vrednota. Višja stopnja izobrazbe pomeni tudi večjo možnost uspeha v življenju; šola je pomemben dejavnik socialne mobilnosti. Veliko vlogo v življenju vsakega učenca pri odločanju glede nadaljnjega izobraževanja imajo tudi starši: zavedajo se, da je njihovem otroku z več znanja odprta vrata v svet. Zato so starši (njihove želje) dandanes izjemno pomembni dejavnik pri odločanju glede vrste programa in šole.

2) Bi bilo dobro razmisliti o pogojih, ki omogočajo vpis na višje, visoke in univerzitetne programe, vsem zaključnim letnikom maturantom, štiriletnega programa?

Naloga Ministrstva za šolstvo in šport je, da srednješolci pridobijo kakovostno in uporabno znanje. O pogojih bi bilo seveda dobro razmisliti, vendar pa je to naloga univerz.

3) Bi se na gimnazijah zmanjšal vpis, če bi imeli vsi zaključni letniki tehniških programov z uspešno opravljeno maturo enake možnosti vpisa na fakultetah, kot dijaki z splošno maturo?

V preteklosti so že bile možnosti, ki jih navajate, torej da so imeli dijaki tehniških oz. strokovnih programov enako možnost vpisa na fakultete kot gimnazijci. Verjetno bi se vpis v gimnazije malce znižal, dobro pa je, da bi se možnosti za nadaljnji študij odpirale oz. da bi imeli dijaki možnost izbire.

4) Kakšne spremembe, po Vašem mnenju, lahko dijaki pričakujejo v naslednjih letih in koliko časa bo še menilo do takrat?

V okviru ministrstva delujejo tudi strokovne skupine, ki razmišljajo, kakšen naj bo šolski sistem v prihodnje in kako naj se prilagaja spremembam in zahtevam okolja. Tako denimo Komisija za prenovu mature išče odgovore, kakšna naj bi bila prihodnja matura. Možnost je tudi ena matura z dvema nivojema pri obveznih predmetih. Predvsem pa bi morala matura preveriti, ali je dijak dosegel cilje srednješolskega programa, ne pa odločati s številom točk pri vpisu na fakulteto z omejitvijo vpisa.

Ker gre šele za razmišljanja, v tem trenutku ne moremo odgovoriti, kdaj bi se predlogi uvedli. Potrebno je še veliko javne razprave, pridobitev različnih mnenj, tudi z vaše, dijaške strani.

5) Bi množičen vpis na univerzitetne študijske programe, bila posledica izenačevanje dostopnosti vsem šolam (maturantom štiriletnih srednjih šol), ali predvsem posledica nerealnih želja maturantov?

Množičen vpis na univerze bi bil morda posledica izenačevanja dostopnosti, vendar predvsem želje dijakov po višjem statusu, ki ga boljša izobrazba nudi oz. zaradi večje zaposljivosti. Obstaja seveda možnost, da bodo imeli nekateri na začetku želje, ki se ne bodo izkazale kot realne in taki študenti ne bodo zaključili študija, vendar menimo, da bo takih študentov vse manj.

Po ukinitvi mature brez ideje ...

... ali načrtno povečanje vpisa na naravoslovno-tehniške smeri

Srednješolsko izobraževanje pričakuje korenite spremembe, in sicer prenovu programov, ki naj bi se v šolskem letu 2008/2009 že izvajali. Prvi korak - storjen na področju strokovnega izobraževanja - je bil nujno potreben, saj tehnični napredek zahteva posodobljeno izobraževanje dijakov, ki se že izvaja. Gimnazijski program pa se bo prenavljal na podlagi "novih" ciljev gimnazijskega izobraževanja: "*usposobiti dijake za nadaljnji visokošolski študij, omogočiti dijakom kakovostno temeljno izobrazbo iz vseh splošnoizobraževalnih predmetov, pri dijakih dosegati visoko kakovost in različne vrste znanja ...*", ki jih **Janez Mežan**, generalni direktor direktorata za višje in strokovno izobraževanje, opisuje kot revolucionarne novosti, do sedaj pa je bil obseg ciljev popolnoma enak.

Med razlogi za prenovu pa izstopa "*čedalje večje nesorazmerje med vpisom na naravoslovno-matematične in humanistično-družboslovne študije*". To, skupaj s postopnim zmanjševanjem vpisnih mest na družboslovnih fakultetah, kaže na udejstvovanje protidružboslovne politike in prilagoditev programa zgolj trenutnim potrebam po delovni sili na zaposlitvenem trgu. Znano je namreč, da se zanimanje dijakov za družboslovne smeri v zadnjih letih večja, naš in evropski trg pa povečuje zahteve po

V pripravi je naravoslovno-tehniških izobražencih - v lanskem letu je bilo povpraševanje po slednjih kar desetkrat večje. S prenovu programov pa se bo spremenila tudi matura. Kaj konkretno se bo pri maturi spremenilo, ne ve nihče, po besedah dr. **Bojana Borštnerja**, predsednika komisije za prenovu mature in gimnazije, je treba počakati na prenovljeni gimnazijski program. Prenova bo ukinila uporabo mature kot selekcijskega mehanizma, vendar pa tega, kako bodo dijaki razvrščeni potem, ko se matura za to ne bo več uporabljala, spet nihče ne ve. Mežan pa problem, ki "pesti" gimnazijski program, vidi tudi v maturi; to je, da "*s sedanjo maturo nič ne povečujemo vpisa v naravoslovno-tehniške smeri*".

strategija visokega šolstva do leta 2010. Kakšne osnovne smernice ste zastavili?

Smernica je, da se v skladu z odločbo ustavnega sodišča postavi avtonomija univerze oziroma da se natančno opredeli razmerje med fakultetami in univerzo, da se nekaj reče o samem financiranju in da ne bi bila več matura tisti glavni usmerjevalec pri visokošolskem vpisu, temveč da bi imele fakultete več možnosti pri izbiri študentov.

Minister Zver napovedal možnost opustitve maturitetnih točk

Po novem le ena matura?

LJUBLJANA – Med redkimi stalnimi slovenskega šolskega sistema zadnjih let so sistem splošne in strokovne mature in z njim povezani vpisni študijski pogoji oziroma sistem izbiranja kandidatov za študij v primeru omejitve vpisa. Ob spremembah načina izbiranja za vpis v srednjo šolo smo nekateri domnevali, da to napoveduje tudi spremembe izbiranja za vpis v terciarne študijske programe. Minister za šolstvo in šport Milan Zver je v pogovoru za *Delo* potrdil, da lahko predvidoma v dveh letih pričakujemo drugačno matura in drugačen sistem izbiranja študentov.

Med lanskimi pogovori s slovenskimi maturanti, kjer ste poleg ministrov Zupana in Drobniča sodelovali tudi vi, je bilo večkrat slišati pritožbe maturantov srednjih strokovnih šol zaradi sedanje poklicne mature, ki naj bi jim omogočala premajhno vpisno študijsko izbiranje. Preostane jim le še maturitetni tečaj, ki pa jim vzame leto dni. Dijaki so spraševali, zakaj v visokih strokovnih šolah ni več izbire med splošno in poklicno matura, kot je bila pred leti.

Na zadnjem zasedanju komisije za prenavo gimnazij smo se dogovorili, da bo šla reforma mature v korak z reformo gimnazij. V zvezi s tem so že pripravljena nekatera izhodišča, ki jih bo sprejemala omenjena komisija. Naša zamisel je, da bi imeli odslej za vse srednješolce le eno matura z dvema stopnjama, zahtevnejšo in lažjo. Tako bi imela matura v vseh srednjih šolah dva mogoča izhoda. Dijaki bi se zanj odločali v skladu s svojimi načrti in glede na lastno oceno svojih sposobnosti. Nobenih ovir ne bi bilo, da bi se, denimo, gimnazijec odločil za drugo, dijak strokovne šole pa za prvo stopnjo mature. Nekateri ob tem tudi predlagajo – nočem prejudicirati, zato poudarjam, da je to za zdaj le zamisel –, da pri maturi ne bi bilo več točk, temveč bi le ocenili, ali je dijak matura uspešno opravil ali ne, poleg tega pa bi imeli še zlate maturante, da bi ohranili elitnost oziroma bi posebej podprli najbolj sposobne.

Kakšne bi bile po vašem mnenju vpisne posledice, če bi sprejeli predlagane spremembe?

Vsekakor bi to pomenilo občutno spremembo vpisne filozofije. O tem, kdo bo sprejet na določen študij, bodo odločali visokošolski zavodi, ne pa več računalniški seštevki točk. Prepričan sem, da bodo šole sprejele boljše kandidate, vendar bodo najprej same postavile merila za to, kdo je boljši.

Kako bo na možnosti vpisa vplivalo to, ali je kandidat opravil prvo ali drugo stopnjo mature?

To naj bi fakultete opredelile v svojih vpisnih pogojih. V praksi bi to verjetno pomenilo, da bi tista šola, ki ima dober tržni položaj, sprejela le maturante z drugo stopnjo mature. Toda to je za zdaj le ugibanje, saj bomo morali skupaj z visokim šolstvom o tem dobro razmisliti in nato izdelati ustrezen koncept vpisne izbire.

Bo lahko nekdo, ki se bo odločil za drugo stopnjo mature, pozneje pa ugotovil, da se z njo ne more vpisati na želeni program, nadgradil matura do druge stopnje? Bo za to spet potreboval leto dni ali bo za takšne predvidena bližnjica?

O takšnih podrobnostih res še ne morem govoriti, a gotovo ne bi bilo več enoletnih priprav na matura. Sedanji enoletni maturitetni tečaj je, kot se zdi, namenjen predvsem dodatnemu zaposlovanju srednješolskih učiteljev. Eno leto je preveč, takšen sistem pa je za državo tudi zelo drag.

Je kakšna povezava med že opravljeno spremembo prehoda iz osnovnošolskega izobraževanja v srednješolskega in načrtovano spremembo prehoda iz srednješolskega v terciarno izobraževanje?

Resnično želimo spremeniti celotno filozofijo prehodov, ker dosedanji po našem mnenju niso ustrezni. S točkami oziroma izbirno vlogo ekstercev matur je celotna generacija postavljena v zelo travmatičen položaj. Naj tekmujejo oziroma pišejo eksterce le tisti, ki imajo interes za to. Naj se tudi za drugo stopnjo mature odločijo samo tisti, ki se bodo potegovali za vpis v najbolj zahtevne študije oziroma v najboljše šole.

To nakazuje velike spremembe za bodoče maturante. Ne bo več stresnih četrth letnikov, kjer je vse podrejeno pripravi na matura.

Iz prve roke vem, da je res tako, saj imam doma maturantko. Vem, da je urnik v četrtem letniku le priprava na matura. Tudi dijaki se pogovarjajo samo še o maturi, nič več o šoli. Vprašal sem, kaj pa ocene, in dobil odgovor, da je pomembna le matura, ker prinaša glavno točko. Večkrat sem se spraševal, zakaj imamo edini v Evropi takšen sistem in takšen prehod.

Morda je odgovor v tem, da je ta sistem najbolj preprost.

Gotovo je tako najbolj skomota, a zdaj ne bo več.

Ali pripravljate omenjene spremembe v dogovoru z ministrom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, v okviru katerega poteka vpisno študijsko izbiranje? Kako bodo pri tem sodelovale visokošolske institucije?

Vsi bodo sodelovali, za zdaj pa jih še ni zraven, ker je vse še v idejni fazi.

V kateri fazi je priprava predlogov sprememb?

Mislim, da nam bo spremembe uspelo uresničiti v približno dveh letih. Sam se pri tem najbolj veselim tega, da se bo, če se bomo rešili izbirne vloge mature, hkrati za skoraj 40 odstotkov odprl kurikulum v četrtem in tudi tretjem letniku. Rešili bi se balasta ur za priprave na matura. To bi bila fenomenalna stvar za reformo predmetnika srednjih šol. Lahko bi posodobili pouk, uvedli marsikaj, česar zdaj ne moremo. Skratka, imam vizijo, ki ji je, kotikor vem, blizu vizija članov komisije za prenavo gimnazij. Mislim, da se za omenjene spremembe ogrevajo zlasti ravnatelji z veliko prakse. Vem pa, da spremembe ne bodo navdušile tistih, ki zdaj zelo služijo zaradi priprav na matura. Samo pomislite, kakšna tržna niša je to. Delovni zvezki z rešitvami maturitetnih testov se vsako leto tiskajo več stotisoč izvodih. Starši pa vse to kupujemo, seveda.

JASNA KONTLER - SALAMON